

**PREZENTÁCIÓS KÉSZSÉGEK FEJLESZTÉSE
A T.É.M.A. PROJEKT RÉVÉN**

Szerző:

Mező Ferenc (PhD)
Eszterházy Károly Katolikus Egyetem

Szerző e-mail címe:
ferenc.mezo1@gmail.com

Lektorok:

Borbélyné Bacsó Viktória (Ph.D.)
Medgyessy Ferenc Gimnázium,
Művészeti Szakgimnázium és Technikum

Kelemen Lajos (PhD)
Okoskocka Kft.
és további két anonim lektor...

Absztrakt

A „T.É.M.A.: Tudományos És Művészeti Alkotóműhely” (NTP-INNOV-22-0095) a Nemzeti Tehetség Program és a Miniszterelnökség által támogatott, és a Kocka Kör Tehetseggondozó Kulturális Egyesület által a 2022/2023. tanévben megvalósított tehetséggondozó program. A program egyik eleme a résztvevő fiatalok prezentációs készségeinek fejlesztése. Jelen tanulmány e program prezentációs készségek fejlesztésével kapcsolatos aktivitásait mutatja be.

Kulcsszavak: tehetséggondozás, prezentáció

Diszciplinák: pszichológia, pedagógia

Abstract

DEVELOPMENT OF PRESENTATION SKILLS BY THE PROJECT "T.É.M.A."

The "T.É.M.A.: Tudományos És Művészeti Alkotóműhely" /S.A.A.W.: Science and Art Workshop" (NTP-INNOV-22-0095) talent development program is supported by the Hungarian 'Nemzeti Tehetség Program' /National Talent Program/ and the Prime Minister's Office, and it is implemented by the Kocka Kör Tehetseggondozó Cultural Association in the academic year of 2022/2023. One element of this program is the development of the presentation skills of the participating young people. This study presents the program's activities for the development of presentation skills.

Keywords: talent development, presentation

Disciplines: psychology, pedagogy

Mező Ferenc (2022): Prezentációs készségek fejlesztése a T.É.M.A. projekt révén. *OxIPO – interdiszciplináris tudományos folyóirat*, 2022/4. 49-62. DOI 10.35405/OXIPO.2022.4.49

A „T.É.M.A.: Tudományos És Művészeti Alkotóműhely” az NTP-INNOV-22-0095 pályázati azonosítószámú projekt keretében a Kocka Kör Tehetséggondozó Kulturális Egyesület által a 2022/2023. tanévben megvalósuló tehetséggondozó program. A T.É.M.A. program támogatója a Nemzeti Tehetség Program, valamint a Miniszterelnökség (1. ábra).

A T.É.M.A. program szakmai vezetője: Dr. Mező Ferenc. A program két alprogramból áll: a természettudományos alprogramból (szakmai vezetője Borbélyné Dr. Bacsó Viktória), és a művészeti alprogramból (szakmai vezetője: Kiss Papp Csilla). A program szakmai közreműködői: Fekete József, Kaluha Sándor, Kelemen Lajos, Kormos Dénes, Dr. Mező Katalin, Sarka Ferenc, Tóth Ilona.

1. ábra: A T.É.M.A. program támogatói és megvalósítója.: forrás: a Szerző

A projekt célrendszerét és várható rövid távú eredményeit Mező Katalin (2022) publikációja foglalta össze. E célrendszer lényege röviden: a T.É.M.A. program missziója, hogy: egyrészt természettudományos, másrészt művészeti orientációjú komplex tehetséggondozást biztosítson a résztvevő közép-iskolás tanulók számára. Ezzel összefüggésben a projekt közvetlen célja, hogy természettudományos/művészeti kompetenciákat (ismereteket, képességeket, módszertani jártasságot, attitűdöket) fejlesszen, formáljon a felfedeztetéses és alkotás központú tanulás (Mező, 2021) révén. A T.É.M.A. közvetlen céljai között szerepel még: pályorientáció, személyiségfejlesztés, kognitív képességek gyakoroltatása, tanulás- és kutatómódszertani fejlesztés, a fenntartható fejlődés iránti érzékenyítés, illetve (publikációs, prezentációs, művészeti, innovációs) teljesítményre ösztönzés.

Jelen tanulmányban az utóbbi, prezentációs teljesítményre ösztönző tevékenységekre fókuszálunk. Röviden ismertetjük a konferencia prezentációk tartására történő felkészítéssel, illetve a prezentációk nemzetközi konferencián történő közreadásával kapcsolatos projektelemekeket.

Prezentációs készségek fejlesztése az OxIPO-modell alapján

A T.É.M.A. projektben az OxIPO-modell alapján történő prezentációs készségfejlesztést a konkrét prezentációs lehetőségek megteremtése egészíti ki.

A tanulást információfeldolgozó folyamatnak tekintő OxIPO-modell (Mező és Mező, 2019) alapján szervezett prezentációs készségfejlesztés főbb tartalmi elemei: a) retorikai alapok, b) nyilvános szerepléstől való szorongás kezelése.

Miért szükséges hangsúlyt fektetni a tehetséges tanulók (s általában a tanulók) prezentációs készségeinek fejlesztésére? Egyrészt a kommunikációs készségek fejlesztése általában véve is lényeges kell(ene), hogy legyen, másrészt a konferencia előadások a hétköznapi kommunikációtól némileg eltérő közlési formát, a nyilvános beszéd speciális esetét jelentik, aminek fejlesztésére külön figyelmet célszerű fordítani.

Noha a beszédműveltség és annak fejlesztése az óvodapedagógusoktól is elvárható követelmény (H. Tóth, 2020a), és az általános iskolában és a középiskolában pedig kifejezetten elvárt követelmény kell, hogy legyen, a felnőttkorba lépő fiatalok kommunikációs készségei (az egyetemi oktató szerző tapasztalatai szerint) gyakran kívánni valót maguk után. Pedig – mint arra a nyelvhasználatra nevelés mellett érvelő írásában H.Tóth István (2020b) rámutat) – már az 1970-es években készültek a magyar nyelv tanításához és azzal kapcsolatban a kommunikációs és retorikai készségek fejlesztéséhez is használható korszakos jelentőségű tantervek (v.ö.: Zsolnai, 1988, Takács, 1978), melyeket továbbiak is követtek (lásd: Nagy, 1994, Adamikné, 2001). A nyelvi fejlesztés, beleértve a retorikai alapok átadását a Nemzeti

Alaptantervben és az iskolai oktatásban is megjelenik – legközvetlenebb módon a Magyar nyelv és irodalom és az Idegen nyelvek műveltségterületek esetében, illetve az anyanyelvi kommunikáció és az idegennyelvi kommunikáció kulcskompetenciák kapcsán. Ráadásul a retorikai alapokkal kapcsolatban az elmúlt négy évtizedben több retorikai témájú kiadvány is megjelent magyar nyelven – például a teljesség igénye nélkül: Hernádi (1977), Montágh (1978), Kerekes és Rónai (1981), Fischer (1981, 1982), Brehler (1997), Adamik, A. Jászó és Aczél (2004) –, tehát a szakirodalomhiány sem lehet annak hátterében, hogy a köznevelés intézményrendszeréből kilépő fiatalok nyelvi, különösen retorikai készségei sok esetben alacsony színvonalúak.

Néhány elrettentő példa, megtörtént eset a fenti állítás alátámasztása végett:

- Az órai előadást tartó tanárszakos hallgató 10 oldalnyi szakirodalmi szöveget 20 oldalban – nem jegyzetelte, hanem – szószerint kimásolta, s úgy olvasta fel, hogy közben nem észlelte, hogy a csoporttársai mit csináltak (például: az oktató által elmutogatott kérésre, helyet is cseréltek egymással) a teremben. Az esetből diagnosztizálható módszertani problémák: lényegkiemelési képesség hiánya, jegyzetelési és prezentációs inkompetencia, ráadásul a felolvasása is akadozó volt... Tanárszakra felvételt nyert hallgatóról van szó!

- A szabad előadás helyett történő szövegfelolvasás gyakori a hallgatók körében.
- Konferencia előadást szimuláló helyzetben a hallgató a saját maga által összeállított Power Point prezentációhoz kapcsolódó előadás címét sem tudta megmondani, holott a témát is ő választotta meg és a diasort is ő állította össze (vagy szerezte be másoktól). Egyszerűen nem tudott címet adni a prezentációjának.
- A hallgatók döntő többségére jellemző, hogy nagyon nagy stressznek élik át, ha a kortársaik (s különösen, ha egy konferencián idegenek, magasabb tudományos fokozattal rendelkezők) előtt kell felszólalniuk, előadást tartaniuk. Diagnosztizálható probléma: önbizalom hiány és azzal együttjáró módon a nyilvános szerepléstől való szorongás.
- A fenti, nem egyedi(!) jelenségek, többek között a nyilvános beszéd-től való félelem és az abban mutatott ügyetlenség mögött álló okot az egyik hallgató így fogalmazta meg: „A gimnáziumot úgy végeztem el, hogy egyetlen egyszer sem kellett szóban felelnem... A szóbeli érettségi így rettegéssel töltött el.”
- Rási (2019) a címadás és tudományos szövegalkotás, Koltay (2021) a referá-

tumkészítés, Schéder (2016) a jegyzetelés, Mező (2011) a szóbeli és írásbeli prezentációs technikák és szorongáskezelési lehetőségek, Sáfrány (2020) a szorongásos tünetegyüttes és a tanulmányi előmenetel kapcsán jelez hasonló problémákat, illetve javasol megoldási módokat.

Összességében tehát a köznevelés során sokkal nagyobb figyelmet kellene fordítani a nyilvános szerepléstől való szorongás kontrollálásának megtanítására, a kommunikációs készségek fejlesztésére. Egy tudományos konferenciákra felkészítő tehetőségondozó programokban pedig a konferenciaprezentációk műfaji sajátosságaira, módszertani fogásaira külön is fel kell készíteni a bevont fiatalokat.

Az OxIPO-modell alapján szervezett prezentációs készségfejlesztés a szervezési ismeretektől (például: hogyan keressünk vagy szervezzünk prezentációra lehetőséget adó konferenciát), az információkezelés input fázisán (például: a prezentáció témájának kiválasztásán, információszerzésen) és a process fázisán (például: a rendelkezésre álló információk megértése, feldolgozása, elemzése) át az output komponensig (a prezentáció összeállításáig, és közreadásáig) terjedően nyújt felkészítést a résztvevőknek.

A projekt konferenciára felkészítő elemeként a szóbeli előadás és a poszterprezentáció műfaji jellegzetességeire térünk ki elsősorban.

Megjegyzendő ugyanakkor, hogy a projekt egyéb részeiben az írott kommunikáció olyan válfajaival is megismertetjük a résztvevőket, mint: kutatási terv készítés, absztrakt írás, tanulmány írás.

Prezentációra ösztönzés és prezentációs készségek gyakoroltatása nemzetközi konferencia segítségével

A T.É.M.A. projektben résztvevő fiataloknak az NTP-INNOV-22-0095 pályázat révén 2022. december 9.-én lehetősége volt prezentációjukat bemutatni a „Kreativitás – Elmélet és Gyakorlat (2022)” Nemzetközi Interdiszciplináris Konferencia / „Creativity – Theory and Practice (2022)” International Interdisciplinary Conference rendezvényen (2. ábra). E konferencia a K+F Stúdió Kft. főszervezésében és a következő társszervező szervezetek együttműködésében valósult meg: IAL Toscana (IT), Kocka Kör Tehetséggondozó Kulturális Egyesület (HU), Konstantin Filozófus Egyetem, Nyitra, Közép-európai Tanulmányok Kara (SK), Partiumi Keresztény Egyetem (RO), Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka (RS).

A rendezvényen hat szóbeli és két poszter-szekcióban hangzottak el előadások – köztük nemcsak PhD fokozattal rendelkező kutatóké, hanem a T.É.M.A. programban résztvevő fiataloké is.

2. ábra: A „Kreativitás – Elmélet és Gyakorlat (2022)” Nemzetközi Interdiszciplináris Konferencia / „Creativity – Theory and Practice (2022)” International Interdisciplinary Conference rendezvény

CREATIVITY - Theory and Practice (2022)
INTERNATIONAL INTERDISCIPLINARY ONLINE CONFERENCE
Deadline of Registration: 30 Nov 2022
E-Conference: 9 Dec 2022

KREATIVITÁS - Elmélet és gyakorlat (2022)
NEMZETKÖZI INTERDISZCIPLINÁRIS ONLINE KONFERENCIA
A regisztráció határideje: 2022. Nov. 30.
E-konferencia: 2022. Dec. 9.

Organizers/Szervezők:

- K+F STÚDIÓ Kft.**
www.kplusz.com
- Konstantin Filozofus Egyetem
Nyitra - Közép-európai Tanulmányok Kara
- ial**
INNOVAZIONE
INNOVATION
LAVORO
- Partiumi Keresztény Egyetem
- ÁLLAMTUDOMÁNYI ÉS TUDOMÁNYOS TUDÁSÁLLÁSOK KÖZPONTJÁNAK, SZAKKÖZVETÉSI ÉS TUDÁSÁLLÁS-TERVEZÉSI ÉS MŰKÖDÉSI KÖZPONTJÁNAK
- KOCKA KÖR**
www.kockakor.hu

100%
CREATIVITY

Be Creative!

Journals: OxIPO Artificial Intelligence Psychology & Warfare Folyóiratok: OxIPO Mesterséges intelligencia Lélektan és hadviselés

Magyarország Olaszország Románia Szlovákia Szerbia

A tudományos alprogram keretében bemutatott szóbeli prezentációk:

Berkes Panna (2022a,b): Napelemmel az energiaválság megszüntetéséért

Fehér Botond és Soós Lukács Szabolcs (2022a,b): Ökoházak

Hegedűs Máté (2022a,b): Vállalatok a kör-nyezettudatosság érdekében

Ilyés Sára és Király Kata (2022a,b): Erdőirtás

Iván Tamás (2022a,b): Tudatos vásárlás

Kulcsár Ábel (2022a,b): Műanyag az óceánokban

Lupó Patrik (2022a,b): Társadalmi, gazdasági problémák hatása a klímára

Magyari Dóra és Gál Viktória (2022a,b): Környezetbarát építőanyagok

Szögi Lilian (2022a,b): Húsmentes étkezés a fenntarthatóságért

Zsíros Dávid (2022a,b): Hogyan csökkentheted a saját ökológiai lábnyomodat?

A művészeti alprogram keretében bemutatott poszter-prezentációk:

Balogh Dóra és Fekete Blanka (2022a, b): Vénusz születése

Czirják Nóra (2022a,b): A SIKOLY

Kathi Petra (2022a,b): Egy érdekes Repin festmény. Egy gyilkosság képi története.

Király Kata (2022a,b): Hölgy Herminnel

Medve Sarolta (2022a,b): Miről gondolkodik a GONDOLKODÓ?

Nagy Rebeka (2022a,b): Rembrandt Night watch (Éjjeli Órjárat)

Nucz Sára (2022a,b): Nő RENOIR csónakjában

Percze Magdolna (2022a,b): Gusztáv Klimt Csókja

Petrohai Réka (2022a,b): Egy kirándulás története

Rigó Luca Rege (2022a,b): Lány gyöngyfüllbevalóval

Román-Szöllösi Anna (2022a,b): René Magritte világa

Szögi Lilian (2022c,d): Paul Cézanne Kártyázói

Török Adél (2022a,b): V. van Gogh Csilla-gos éjszakája

Varga Zsombor és Lacovics Laura (2022a,b): A sebesült angyal

Vízhányó Rozália (2022a,b): Egy érdekes ember érdekes képe

A T.É.M.A. programról szóló magyar és angol nyelvű prezentációk is közzétételre kerültek a „Kreativitás – Elmélet és Gyakorlat (2022)” konferencián:

Mező Ferenc (2022a,b): The ”T.É.M.A.: Tudományos És Művészeti Alkotóműhely” talent development program

Mező Ferenc (2022c,d): Tudományos És Művészeti Alkotóműhely

A prezentációk absztraktjai megtalálhatók a konferencia kiadványában (Mező, 2022d).

A T.É.M.A. program keretében a résztvevő fiataloknak 2023. márciusában is lehetősége lesz előadni a VIII. Nemzetközi Interdiszciplináris Konferencián is – vagyis további prezentációs tapasztalatokra, élményekre tehetnek szert.

A T.É.M.A. projekt által a konferenciákra delegált fiatalok „éles” helyzetben, nemzetközi tudományos rendezvényen, különböző életkorú és tudományos pályáújtjuk különböző állomásain lévő (a kortárs középiskolás korosztálytól az egyetemista és doktorandusz hallgatókon át a senior kutatókig, professzorokig terjedő) közönség előtt gyakorolhatják prezentációs kompetenciáikat, s gyűjthetnek tapasztalatokat, szakmai kapcsolatokat.

Zárógondolatok

A konferencia prezentációk elkészítésének és előadásának készsége tanítható, fejleszthető – tudományos és művészeti téren tehetséges fiatalok számára pedig tanítani és fejleszteni is szükséges e készségeket.

A tudományos téren tehetségesek pályáját ugyanis a kérdésfelvetés, hipotézisalkotás, kutatási terv készítés és megva-

lósítás, adatelemzés- és értelmezés, publikáció írás és konferencián történő prezentáció tartása folyamat fogja jellemezni (ami kiegészülhet a további innovációs és szabadalmaztatási folyamatokkal). E folyamatban a konferencia prezentáció tartása magába foglalja a témának és (jelentkezési, térbeli, időbeli, költségvetési) lehetőségeknek megfelelő konferencia keresését, az arra történő regisztrációt, a konferencia prezentáció címadását, absztraktjának megalkotását, Power Point vagy más szemléltető anyagának összeállítását, a prezentáció megtartását és a prezentációt követő vitában történő részvételt. Minderre egészen konkrét, módszertani szinten fel kell készíteni a tudományos téren érvé-nyesülni kívánó fiatalokat. E felkészülésnek igen hasznos eleme lehet egy saját élményt adó nemzetközi konferenciában történő tényleges részvétel. Ez a módszertani tapasztalaton túl azonban önbizalmat építhet, pályaeorientációs jelentőségű lehet. Ezen kívül a részvételtől szóló igazolás a bizonyított teljesítményeken alapuló tehetségazonosítás eszköze lehet, és további felvételi vizsgák, ösztöndíjak, pályázatok esetében az előadók számára hasznos dokumentumokká válhat.

A művészetek iránt érdeklődő, illetve a T.É.M.A. tehetséggondozó program művészeti alprogramjában résztvevő fiatalok számára is lényegesek lehetnek konferencia részvételi és prezentálási tapasztalatok. Egyrészt azért, mert a művészet, művészettörténet, műelemzés, művészek életrajza, műalkotások bemutatása stb. is lehet

tudományos kutatások, előadások tárgya. Másrészt azért, mert nem tudományos, de nyilvános szereplést igénylő helyzetekkel (művészeti előadásokkal, díjátadókon történő felszólalásokkal, ismeretterjesztő előadásokkal stb.) is találkozhatnak a művészeti téren tehetséges fiatalok – a tudományos konferenciák a nyilvános szereplést gyakoroltató helyzeteknek foghatók fel ebből a szempontból. Harmadrészt, a konferenciatapasztalatok szélesíthetik a résztvevők látókörét és szakmai kapcsolatarendszerét.

Irodalom:

- Adamik Tamás, A. Jászó Anna és Aczél Petra (2004): *Retorika*. Osiris Kiadó, Budapest
- Balogh Dóra és Fekete Blanka (2022a): *Vénusz születése*. Konferencia prezentáció. Bemutatásra került a „Kreativitás – Elmélet és Gyakorlat (2022)” Nemzetközi Interdiszciplináris Online Konferencián (2022. december 9.)
- Balogh Dóra és Fekete Blanka (2022b): *Vénusz születése*. In Mező Ferenc (Szerk.): *Kreativitás – Elmélet és gyakorlat (2022)*. K+F Stúdió Kft., Debrecen. ISBN 978-615-81707-5-8
- Berkes Panna (2022a): *Napelemmel az energianáltság megszüntetéséért*. Konferencia prezentáció. Bemutatásra került a „Kreativitás – Elmélet és Gyakorlat (2022)” Nemzetközi Interdiszciplináris Online Konferencián (2022. december 9.)

- Berkes Panna (2022b): Napelemmel az energiaválság megszüntetéséért. In Mező Ferenc (Szerk.): *Kreativitás – Elmélet és gyakorlat (2022)*. K+F Stúdió Kft., Debrecen. ISBN 978-615-81707-5-8
- Brehler, Reiner (1997): *Beszédtechnika menedzsereknek – Biztos fellépés, eredményes előadás*. Medicina Könyvkiadó Rt., Budapest
- Czirják Nóra (2022a): *A SIKOLY*. Konferencia prezentáció. Bemutatásra került a „Kreativitás – Elmélet és Gyakorlat (2022)” Nemzetközi Interdiszciplináris Online Konferencián (2022. december 9.)
- Czirják Nóra (2022b): *A SIKOLY*. In Mező Ferenc (Szerk.): *Kreativitás – Elmélet és gyakorlat (2022)*. K+F Stúdió Kft., Debrecen. ISBN 978-615-81707-5-8
- Fehér Botond és Soós Lukács Szabolcs (2022a): *Ökoházak*. Konferencia prezentáció. Bemutatásra került a „Kreativitás – Elmélet és Gyakorlat (2022)” Nemzetközi Interdiszciplináris Online Konferencián (2022. december 9.)
- Fehér Botond és Soós Lukács Szabolcs (2022b): *Ökoházak*. In Mező Ferenc (Szerk.): *Kreativitás – Elmélet és gyakorlat (2022)*. K+F Stúdió Kft., Debrecen. ISBN 978-615-81707-5-8
- Fischer Sándor (1981): *Retorika – A közzéletű beszéd gyakorlata*. Kossuth Könyvkiadó, Budapest
- Fischer Sándor (1982): *A beszéd művészete – 2 hanglemeszel*. Gondolat Könyvkiadó, Budapest
- H. Tóth István (2020a): Elvárt követelmény-e az óvodapedagógusoktól a beszédműveltség? *OxIPO – interdiszciplináris tudományos folyóirat*, 2020/2, 65-84. Doi: [10.35405/OXIPO.2020.2.65](https://doi.org/10.35405/OXIPO.2020.2.65)
- H. Tóth István (2020b): Nyelvhasználatra nevelés nyelvtanítással. *OxIPO – interdiszciplináris tudományos folyóirat*, 2020/1, 41-56. Doi: [10.35405/OXIPO.2020.1.41](https://doi.org/10.35405/OXIPO.2020.1.41)
- Hegedűs Máté (2022a): *Vállalatok a környezettudatosság érdekében*. Konferencia prezentáció. Bemutatásra került a „Kreativitás – Elmélet és Gyakorlat (2022)” Nemzetközi Interdiszciplináris Online Konferencián (2022. december 9.)
- Hegedűs Máté (2022b): *Vállalatok a környezettudatosság érdekében*. In Mező Ferenc (Szerk.): *Kreativitás – Elmélet és gyakorlat (2022)*. K+F Stúdió Kft., Debrecen. ISBN 978-615-81707-5-8
- Hernádi Sándor (1977): *Beszédművelés – Tanárképző főiskolai tankönyv*. Tankönyvkiadó Vállalat, Budapest
- Ilyés Sára és Király Kata (2022a): *Erdőirtás*. Konferencia prezentáció. Bemutatásra került a „Kreativitás – Elmélet és Gyakorlat (2022)” Nemzetközi Interdiszciplináris Online Konferencián (2022. december 9.)

- Ilyés Sára és Király Kata (2022b): Erdőirtás. In Mező Ferenc (Szerk.): *Kreativitás – Elmélet és gyakorlat (2022)*. K+F Stúdió Kft., Debrecen. ISBN 978-615-81707-5-8
- Iván Tamás (2022a): Tudatos vásárlás. Konferencia prezentáció. Bemutatásra került a „Kreativitás – Elmélet és Gyakorlat (2022)” Nemzetközi Interdiszciplináris Online Konferencián (2022. december 9.)
- Iván Tamás (2022b): Tudatos vásárlás. In Mező Ferenc (Szerk.): *Kreativitás – Elmélet és gyakorlat (2022)*. K+F Stúdió Kft., Debrecen. ISBN 978-615-81707-5-8
- Kathi Petra (2022a): *Egy érdekes Repin festmény. Egy gyilkosság képi története*. Konferencia prezentáció. Bemutatásra került a „Kreativitás – Elmélet és Gyakorlat (2022)” Nemzetközi Interdiszciplináris Online Konferencián (2022. december 9.)
- Kathi Petra (2022b): Egy érdekes Repin festmény. Egy gyilkosság képi története. In Mező Ferenc (Szerk.): *Kreativitás – Elmélet és gyakorlat (2022)*. K+F Stúdió Kft., Debrecen. ISBN 978-615-81707-5-8.
- Király Kata (2022a): *Hölgy Hermelinnel*. Konferencia prezentáció. Bemutatásra került a „Kreativitás – Elmélet és Gyakorlat (2022)” Nemzetközi Interdiszciplináris Online Konferencián (2022. december 9.)
- Király Kata (2022a): Hölgy Hermelinnel. In Mező Ferenc (Szerk.): *Kreativitás – Elmélet és gyakorlat (2022)*. K+F Stúdió Kft., Debrecen. ISBN 978-615-81707-5-8
- Kerekes László és Rónai Béla (1981): *Nyelvművelés és beszédtechnika*. Tankönyvkiadó Vállalat, Budapest
- Koltay Tibor (2021): Referátumkészítés: egy elfelejtett készségegyüttes? *OxIPO – interdiszciplináris tudományos folyóirat*, 2021/3, 9-16. Doi: [10.35405/OXIPO.2021.3.9](https://doi.org/10.35405/OXIPO.2021.3.9)
- Kulcsár Ábel (2022a): *Műanyag az óceánokban*. Konferencia prezentáció. Bemutatásra került a „Kreativitás – Elmélet és Gyakorlat (2022)” Nemzetközi Interdiszciplináris Online Konferencián (2022. december 9.)
- Kulcsár Ábel (2022b): Műanyag az óceánokban. In Mező Ferenc (Szerk.): *Kreativitás – Elmélet és gyakorlat (2022)*. K+F Stúdió Kft., Debrecen. ISBN 978-615-81707-5-8
- Lupó Patrik (2022a): *Társadalmi, gazdasági problémák hatása a klímára*. Konferencia prezentáció. Bemutatásra került a „Kreativitás – Elmélet és Gyakorlat (2022)” Nemzetközi Interdiszciplináris Online Konferencián (2022. december 9.)
- Lupó Patrik (2022b): Társadalmi, gazdasági problémák hatása a klímára. In Mező Ferenc (Szerk.): *Kreativitás – Elmélet és gyakorlat (2022)*. K+F Stúdió Kft., Debrecen. ISBN 978-615-81707-5-8
- Magyar Dóra és Gál Viktória (2022a): *Környezetbarát építőanyagok*. Konferencia

- prezentáció. Bemutatásra került a „Kreativitás – Elmélet és Gyakorlat (2022)” Nemzetközi Interdiszciplináris Online Konferencián (2022. december 9.)
- Magyari Dóra és Gál Viktória (2022b): Környezetbarát építőanyagok. In Mező Ferenc (Szerk.): *Kreativitás – Elmélet és gyakorlat (2022)*. K+F Stúdió Kft., Debrecen. ISBN 978-615-81707-5-8
- Medve Sarolta (2022a): *Miről gondolkodik a GONDOLKODÓ?* Konferencia prezentáció. Bemutatásra került a „Kreativitás – Elmélet és Gyakorlat (2022)” Nemzetközi Interdiszciplináris Online Konferencián (2022. december 9.)
- Medve Sarolta (2022b): Miről gondolkodik a GONDOLKODÓ? In Mező Ferenc (Szerk.): *Kreativitás – Elmélet és gyakorlat (2022)*. K+F Stúdió Kft., Debrecen. ISBN 978-615-81707-5-8
- Mező Ferenc (2011): *Tanulás: diagnosztika és fejlesztés az IPOO-modell alapján*. K+F stúdió Kft., Debrecen.
- Mező Ferenc (2021): Felfedezettetés tanulást segítő gyakorlatok az OxIPO-modell alapján. *OxIPO – interdiszciplináris tudományos folyóirat*, 2021/3, 83-97. Doi: [10.35405/OXIPO.2021.3.83](https://doi.org/10.35405/OXIPO.2021.3.83)
- Mező Ferenc (2022a): *The "T.É.M.A.: Tudományos És Művészeti Alkotóműhely" talent development program*. Konferencia prezentáció. Bemutatásra került a „Kreativitás – Elmélet és Gyakorlat (2022)” Nemzetközi Interdiszciplináris Online Konferencián (2022. december 9.)
- Mező Ferenc (2022b): *The "T.É.M.A.: Tudományos És Művészeti Alkotóműhely" talent development program*. In Mező Ferenc (Szerk.): *Kreativitás – Elmélet és gyakorlat (2022)*. K+F Stúdió Kft., Debrecen. 67-68. o. ISBN 978-615-81707-5-8
- Mező Ferenc (2022c): *Tudományos És Művészeti Alkotóműhely*. Konferencia prezentáció. Bemutatásra került a „Kreativitás – Elmélet és Gyakorlat (2022)” Nemzetközi Interdiszciplináris Online Konferencián (2022. december 9.)
- Mező Ferenc (2022d): *Tudományos És Művészeti Alkotóműhely*. In Mező Ferenc (Szerk.): *Kreativitás – Elmélet és gyakorlat (2022)*. K+F Stúdió Kft., Debrecen. 68. o. ISBN 978-615-81707-5-8
- Mező Ferenc (2022d): Beszámoló a „Kreativitás – Elmélet és Gyakorlat (2022)” Konferenciáról – Report about the 'Creativity – Theory and Practice (2022)' Conference. In: Mező Ferenc (Szerk.): *Kreativitás – Elmélet és gyakorlat (2022)*. K+F Stúdió Kft., Debrecen
- Mező Ferenc és Mező Katalin (2019): Az OxIPO-modell – az interdiszciplináris kutatások egy lehetséges értelmezési kerete. *OxIPO – interdiszciplináris tudományos folyóirat*, 2019/1, 9–21. doi: [10.35405/OXIPO.2019.1.9](https://doi.org/10.35405/OXIPO.2019.1.9)
- Mező Katalin (2022): T.É.M.A. OxIPO – *interdiszciplináris tudományos folyóirat*,

- 2022/3. 59-62. Doi:
[10.35405/OXIPO.2022.3.59](https://doi.org/10.35405/OXIPO.2022.3.59)
- Nemzeti Alapítvány (1995, 2003, 2018)
- Montágh Imre (1978): *Tiszta beszéd – Beszédtechnikai gyakorlatok*. Népművelési Propaganda Iroda, Budapest
- Nagy József (szerk.) (1994): Fejlesztési követelmények. *Iskolakultúra*, 1994, 4. évf. 1-2 szám
- Nagy Rebeka (2022a): *Rembrandt Night watch (Éjjeli Őrjárat)*. Konferencia prezentáció. Bemutatásra került a „Kreativitás – Elmélet és Gyakorlat (2022)” Nemzetközi Interdiszciplináris Online Konferencián (2022. december 9.)
- Nagy Rebeka (2022b): *Rembrandt Night watch (Éjjeli Őrjárat)*. In Mező Ferenc (Szerk.): *Kreativitás – Elmélet és gyakorlat (2022)*. K+F Stúdió Kft., Debrecen. ISBN 978-615-81707-5-8
- Nucz Sára (2022a): *Nő RENOIR csónakjában*. Konferencia prezentáció. Bemutatásra került a „Kreativitás – Elmélet és Gyakorlat (2022)” Nemzetközi Interdiszciplináris Online Konferencián (2022. december 9.)
- Nucz Sára (2022b): *Nő RENOIR csónakjában*. In Mező Ferenc (Szerk.): *Kreativitás – Elmélet és gyakorlat (2022)*. K+F Stúdió Kft., Debrecen. ISBN 978-615-81707-5-8
- Percze Magdolna (2022a): *Gusztáv Klimt Csókja*. Konferencia prezentáció. Bemutatásra került a „Kreativitás – Elmélet és Gyakorlat (2022)” Nemzetközi Interdiszciplináris Online Konferencián (2022. december 9.)
- Percze Magdolna (2022b): *Gusztáv Klimt Csókja*. In Mező Ferenc (Szerk.): *Kreativitás – Elmélet és gyakorlat (2022)*. K+F Stúdió Kft., Debrecen. ISBN 978-615-81707-5-8
- Petrohai Réka (2022a): *Egy kirándulás története*. Konferencia prezentáció. Bemutatásra került a „Kreativitás – Elmélet és Gyakorlat (2022)” Nemzetközi Interdiszciplináris Online Konferencián (2022. december 9.)
- Petrohai Réka (2022b): *Egy kirándulás története*. In Mező Ferenc (Szerk.): *Kreativitás – Elmélet és gyakorlat (2022)*. K+F Stúdió Kft., Debrecen. ISBN 978-615-81707-5-8
- Rási Szilvia (2019): A címadás problematikája és a tudományos szövegalkotás oktatása az IPOO-modell alapján. *OxIPO – interdiszciplináris tudományos folyóirat*, 2019/3, 25–38. Doi:
[10.35405/OXIPO.2019.3.25](https://doi.org/10.35405/OXIPO.2019.3.25)
- Rigó Luca Rege (2022a): *Lány gyöngy fülbevalóval*. Konferencia prezentáció. Bemutatásra került a „Kreativitás – Elmélet és Gyakorlat (2022)” Nemzetközi Interdiszciplináris Online Konferencián (2022. december 9.)
- Rigó Luca Rege (2022b): *Lány gyöngy fülbevalóval*. In Mező Ferenc (Szerk.): *Kreativitás – Elmélet és gyakorlat (2022)*. K+F Stúdió Kft., Debrecen. ISBN 978-615-81707-5-8
- Román-Szóllósi Anna (2022a): *René Magritte világa*. Konferencia prezentáció.

- Bemu-tatásra került a „Kreativitás – Elmélet és Gyakorlat (2022)” Nemzetközi Interdiszciplináris Online Konferencián (2022. december 9.)
- Román-Szóllósi Anna (2022b): René Magritte világa. In Mező Ferenc (Szerk.): *Kreativitás – Elmélet és gyakorlat (2022)*. K+F Stúdió Kft., Debrecen. ISBN 978-615-81707-5-8
- Sáfrány, J. (2020). A szorongásos tünetegyüttes és a tanulmányi előmenetel összefüggései. *Különleges Bánásmód - Interdiszciplináris folyóirat*, 6(2), 59–75. Doi: [10.18458/KB.2020.2.59](https://doi.org/10.18458/KB.2020.2.59)
- Schéder, V. (2016). A beszédfeldolgozás és a jegyzetelési eljárások elméleti összefüggései. *Különleges Bánásmód – Interdiszciplináris folyóirat*, 2(1), 7–15. Doi: [10.18458/KB.2016.1.7](https://doi.org/10.18458/KB.2016.1.7)
- Szögi Lilian (2022a): *Húsmentes étkezés a fenntarthatóságért*. Konferencia prezentáció. Bemutatásra került a „Kreativitás – Elmélet és Gyakorlat (2022)” Nemzetközi Interdiszciplináris Online Konferencián (2022. december 9.)
- Szögi Lilian (2022b): *Húsmentes étkezés a fenntarthatóságért*. In Mező Ferenc (Szerk.): *Kreativitás – Elmélet és gyakorlat (2022)*. K+F Stúdió Kft., Debrecen. ISBN 978-615-81707-5-8
- Szögi Lilian (2022c): *Paul Cézanne Kártyázói*. Konferencia prezentáció. Bemutatásra került a „Kreativitás – Elmélet és Gyakorlat (2022)” Nemzetközi Interdiszciplináris Online Konferencián (2022. december 9.)
- Szögi Lilian (2022d): *Paul Cézanne Kártyázói*. In Mező Ferenc (Szerk.): *Kreativitás – Elmélet és gyakorlat (2022)*. K+F Stúdió Kft., Debrecen. ISBN 978-615-81707-5-8
- Takács Etel (1978): *Tájékoztató a magyar nyelv és irodalom új tantervéről (Általános iskola 5–8. osztály)*. Országos Pedagógiai Intézet, Budapest.
- Török Adél (2022a): *V. van Gogh: Csillagos éjszakája*. Konferencia prezentáció. Bemutatásra került a „Kreativitás – Elmélet és Gyakorlat (2022)” Nemzetközi Interdiszciplináris Online Konferencián (2022. december 9.)
- Török Adél (2022b): *V. van Gogh Csillagos éjszakája*. In Mező Ferenc (Szerk.): *Kreativitás – Elmélet és gyakorlat (2022)*. K+F Stúdió Kft., Debrecen. ISBN 978-615-81707-5-8
- Varga Zsombor és Lacovics Laura (2022a): *A sebesült angyal*. Konferencia prezentáció. Bemutatásra került a „Kreativitás – Elmélet és Gyakorlat (2022)” Nemzetközi Interdiszciplináris Online Konferencián (2022. december 9.)
- Varga Zsombor és Lacovics Laura (2022b): *A sebesült angyal*. In Mező Ferenc (Szerk.): *Kreativitás – Elmélet és gyakorlat (2022)*. K+F Stúdió Kft., Debrecen. ISBN 978-615-81707-5-8
- Vízhányó Rozália (2022a): *Egy érdekes ember érdekes képe*. Konferencia prezentáció. Bemutatásra került a „Kreativitás – Elmélet és Gyakorlat (2022)” Nem-

- zetközi Interdiszciplináris Online Konferencián (2022. december 9.)
- Vízhányó Rozália (2022b): Egy érdekes ember érdekes képe. In Mező Ferenc (Szerk.): *Kreativitás – Elmélet és gyakorlat (2022)*. K+F Stúdió Kft., Debrecen. ISBN 978-615-81707-5-8
- Zsíros Dávid (2022a): *Hogyan csökkentheted a saját ökológiai lábnyomodat?* Konferencia prezentáció. Bemutatásra került a „Kreativitás – Elmélet és Gyakorlat (2022)” Nemzetközi Interdiszciplináris Online Konferencián (2022. december 9.)
- Zsíros Dávid (2022b): *Hogyan csökkentheted a saját ökológiai lábnyomodat?* In Mező Ferenc (Szerk.): *Kreativitás – Elmélet és gyakorlat (2022)*. K+F Stúdió Kft., Debrecen. ISBN 978-615-81707-5-8
- Zsolnai József (1988): *A nyelvi, irodalmi és kommunikációs nevelési program tananyagterve (tanterve) az 5–8. osztály számára*. Törökbálinti Kísérleti Általános Iskola, Törökbálint-Budapest.